

Oponentský posudek diplomové práce Veroniky Bačové

Strategie podpory politické participace žen v České republice - Případová studie organizace Fórum 50 %

Diplomová práce Veroniky Bačové si klade otázku, „zda může jedna nezisková organizace suplovat roli státu a politických stran v otázce podpory politické participace žen“. Výběr tématu velmi oceňuji a též výzkumná otázka je jasně vysvětlena. Práce je dobře strukturována a jednotlivé kapitoly na sebe logicky navazují. Autorka píše velmi srozumitelným, nikoli ale zjednodušujícím, jazykem. I jinak nelze práci po formální stránce nic vytknout.

Teoretická část

Teoretická část je vhodně rozdělena na část věnovanou neziskovému sektoru (a ženskému aktivismu) a část věnovanou politické participaci. Co se týče posledně zmiňovaného, za důležité považuji zejména diferencování chápání reprezentace jako zobrazení na straně jedné (*Darstellung*) a politické reprezentace ve smyslu zastoupení (*Vertretung*) na straně druhé (str. 20). Autorka také dobře poukazuje, že argumenty pro skupinovou reprezentaci se mohou opírat o sdílený zájem, názor či perspektivu (dle Young, str. 21). Jak ukáží dále, nejsem si nicméně jistá, zda byly tyto teoretické rámce důsledně reflektovány v analýze v empirické části.

Je také škoda, že autorka v teoretické části nepracuje s původními díly teoretiků (Habermas, Cohen, Young), ale opírá se o zprostředkovaný výklad Phillips. Co se týče teorií spravedlnosti Nancy Fraser, bylo by bývalo vhodné se zmínit též o její novější práci (*Scales of Justice: Reimagining Political Space in a Globalizing World (2008)*), ve které se Fraser vedle ekonomických aspektů (přerozdělování - *redistribution*) a kulturních aspektů (uznání - *recognition*) též poprvé rozsáhle a explicitně zabývá politickou dimenzí (zastoupení - *representation*).

Je možné též upozornit na některé nepřesnosti v závěrech o právních povinnostech – autorka například na str. 9 tvrdí, že se „ČR v mezinárodních úmluvách zavázala“ přijmout pozitivní opatření k prosazování politické participace žen. Existence takého závazku je nicméně velice sporná a rozhodně nevyplývá z citovaných dokumentů (viz též poukaz v závěru práce na „normativní tlak Evropské unie na implementaci konkrétních pozitivních opatření“, který neexistuje ani v oblasti trhu práce, natož u politické reprezentace).

Teoretické části ale dle mého názoru hlavně chybí rozbor feministických diskuzí o participaci a reprezentaci a zejména rozlišení zejména esencialistických (kulturní feminismus) a antiesencialistických argumentů. Absence této sekce způsobuje, že pojem „feminismus“ zůstává nejasněn pro účely empirické části.

Empirická část

Autorka velmi podrobně a kvalitně vysvětluje volbu metody pro své bádání – rozhodnutí kombinovat dvě kvalitativní metody: analýzu primárních dokumentů vydaných Fórem 50 % a polostrukturované interview s jeho pracovníci a spolupracovníci. Ve velmi dobře zpracované metodologické části mi, v části o pozicionalitě, chyběla pouze reflexe možných negativních dopadů předchozí známosti a spolupráce autorky s organizací a respondentkami. Toto se dle mne do jisté míry projevilo v malém odstupu od jejich interpretací a chápání feminismu, jak rozeberu později.

Autorka velice dobře popisuje mechanismy v politických stranách, v médiích i neziskovém sektoru. Výborná je diskuze bariér prosazování participace či analýza financování – autorka necituje jen ze sekundární literatury, ale všímá si nejaktuálnějšího vývoje grantové politiky (anti-feministicky laděná grantová výzva MPSV na str. 30).

Jako analýza občanské společnosti, a z hlediska požadavku, aby autorka odpověděla na výzkumnou otázku, práce plně obstojí. Od práce odevzdané na katedře genderových studií je ale třeba čekat též genderovou analýzu a kritický přístup. Autorka často nekriticky přebírá pohled respondentek a neklade si otázky o teoretickém zázemí tohoto aktivismu. Neproblematizuje tak například esencialismus v popisu charakteru organizace, který respondentky označují jako „feministický“ protože „důraz je kladen i na vnitřní fungování organizace, tj. na vytváření příjemné atmosféry a spokojenost zaměstnankyň“ (str. 47). Autorka si neklade otázku, v jakém smyslu používají respondentky pojmy feminismus, a v jeho kontextu pak „radikalnost“, či „aktivismus“ (viz zejm. str. 79). Fakt, že respondentky tyto pojmy nedefinují, je pochopitelný. Autorka by ale měla tyto pojmy a konstrukce komentovat a zasadit do teoretických rámců, a nikoli bez dalšího přejmout. Sama pak k popisu organizace používá nezavedené termíny „prvoplánový“ a „neprvoplánový“ feminismus, přičemž není zjevné, co je jimi přesně myšleno (str. 84 a 85). Jak jsem uvedla výše, více pozornosti mohlo být věnováno výroky respondentek z hlediska toho, jakou perspektivu (ve smyslu analýz Young) identifikují jako tu, kterou politicky zastávají či mají zastávat.

Přes všechny zmíněné komentáře, které jsou myšleny spíše jako podnět k zamyšlení a pro diskuzi při obhajobě, je práce velmi kvalitní – autorka věnovala teoretické i empirické části adekvátní pozornost. V práci dobře odpověděla na položenou výzkumnou otázku.

Po formální i obsahové stránce text více než plní požadavky kladené na diplomovou práci. Celkově práci hodnotím na pomezí výborné a velmi dobré, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení devíti body.

V Roztokách 24. března 2009

JUDr. Barbara Havelková, LL.M.